

Projektet ”Knas hemma” kämpar för placerade barns rättigheter och kräver att barnperspektivet stärks i familjehemsvården.

– Det är ett samhällsproblem att vuxna alltid leker vuxna, säger projektledare Anna Sabelström som efterlyser öppen dialog med barn och unga inför placering i familjehem eller HVB-hem.

Text **Caroline Jonsson** Foto **Jenny Sigeman**

”Knas hemma” stärker barnens röst

Unga organiserar sig i ”Knas hemma” för att de är förbannade och vill ha förändring, eller för att berätta om sina erfarenheter och påverka samhället, säger projektledare Anna Sabelström.

”Knas hemma” riktar sig till unga mellan 13–24 år med erfarenhet av familjehem och HVB-hem (hem för vård eller boende). Många placerade barn kommer från hem där föräldrar missbrukar alkohol eller narkotika.

– När vi pratar om föräldrarnas situation blir det tydligt att själva missbruket kanske inte är det största problemet, säger Anna Sabelström. Det finns nästan alltid något i bakgrunden som psykisk ohälsa, kognitiva svårigheter eller dolda funktionsnedsättningar.

Projektet syftar till att ge omhändertagna barn styrka och kunskap om deras rättigheter samt att lyfta barnperspektivet i familjehemsvården. På två år har Sabelström, som enda anställd, tillsammans med ambassadörerna lyckats bygga upp ett nätverk för barn och unga inom familjehemsvården. Därmed fyller de en funktion som saknats i Sverige. Barnombudsmannen driver projektet som finansieras av allmänna arvsfonden 2013–2016. Därefter ska en ungdomsorganisation växa fram. ”Knas hemma” organiserar sig via sociala medier och fysiska mötesplatser i hela landet utifrån kontoret i Uppsala och på Fryshuset i Stockholm.

Anna Sabelström menar att alla barn och unga hon möter har upplevt maktlöshet.

– Socialtjänsten pratar med barnen. Ändå känner de sig inte lyssnade på. Barn måste inkluderas och få en förklaring till beslut. Varför måste jag bo här?

– Vi skuldbelägger ingen. Vi vill bidra med kreativa metoder för hur man kan lyssna till ungas röst i frågor som exempelvis umgängesrätt. Vad tycker barnen?

”Knas hemma” ställer frågor och gör kreativa saker tillsammans. Utifrån de ungas erfarenheter skildras deras liv genom film, radio, musik, spel, noveller och teater. FN:s barnkonvention och egna upplevelser ligger till grund för verksamheten.

– Vi som vuxna kan alla hjälpa barn och unga som har det svårt någon gång i livet. Lyssna, följ med på möten, våga kontakta släktingar och

Anna Sabelström är projektledare för "Knas hemma".

”Socialtjänsten pratar med barnen. Ändå känner de sig inte lyssnade på. Barn måste inkluderas och få en förklaring till beslut. Varför måste jag bo här?”

fråga den unge vad hen vill ha hjälp med, förutsatt att personen själv tillåter hjälpen.

Projektet bygger på delaktighet och ger barn och unga redskap, vägledning, utbildning, sociala sammanhang och vänskap. De som fyllt arton år erbjuds en ambassadörsutbildning. Därefter har de möjlighet att engagera sig som mentorer för nyplacerade barn och bidra med föreläsningar och metoder för att integrera barnperspektivet i socialtjänsten.

– Låt barn få veta och undvik tystnad, uppmanar Anna Sabelström. Ofta tar socialtjänsten kontakt efter flera veckors uppehåll. Se barnen

som människor. Det är bättre med öppen dialog i processen, istället för att efter lång väntetid fatta beslut utan förvarning. Pang!

Så upplever barnen de vuxnas beslut, beskriver hon. Som plötsliga livsavgörande besked som ofta kräver en lång geografisk flytt, bort från viktiga vuxna och vänner, uppryckt från en plats som barnet själv kanske inte alls vill lämna. Eventuella kontakter med vård och tandhälsovård riskerar att avbrytas för lång tid framöver. I samband med samhällsplaceringar måste barnperspektivet stärkas, förklarar Sabelström. Projektledaren efterlyser även kontinuerligt stöd för unga i att förstå vad som händer med

en förälder som missbrukar.

– Barn till föräldrar med missbruksproblem, som placeras i familjehem eller HVB-hem, behöver hjälp att befrias från skuld och skam. De bär även med sig ett ständigt hopp om att föräldern ska bli fri från missbruk, och skulle behöva hjälp i denna process.

Föräldrars rättigheter står alltid över barnets rättigheter och familjehemsutbildningar saknar barnperspektiv, konstaterar Anna Sabelström.

– Visst, vi vill förändra lagar. Men för oss är det viktigare med en förändrad familjesyn. I andra kulturer är dina barn mina barn. Där kan människor öppet konstatera att alla inte är bra föräldrar. Barnen bor en period hos grannen, det är inget konstigt. Man är där för att det är knas hemma. Här stämplas barnet direkt som placerad. Hur har vi kommit bort från det? Att ta hand om varandra?

Var inte rädd att bjuda in andra

barn, fortsätter hon. Det är inte barnen i familjehem som har problem, det är oftast föräldrarna. Det är ett gemensamt samhällsproblem. Här krävs ingen specialutbildad individ eller expert. Många av de unga vittnar även om okunskap i skolan och brist på förståelse hos vänner.

– Det kan vara svårt att prata med sin bästis om att man vill besöka en förälder som missbrukar. De älskar ju sin mamma, men kompisen förstår inte. Till slut pratar man inte med någon.

”Knas hemma”-ambassadörerna och projektledaren är uppbokade hela hösten. Regionförbundet i Kalmar län, FoU (forskning och utveckling) i Sollentuna och Södertälje är några som önskar mer kunskap om kreativa delaktighetsmetoder och samarbete med den blivande ungdomsorganisationen.

– ”Knas hemma” håller inte på med ältande. Vi berättar saker för

varandra, men de unga sitter inte och säger att allt är dåligt. Det handlar om att hjälpa vuxna inkludera barn i beslut, att inspirera och utbilda socialtjänst och familjehem, säger Anna Sabelström.

”Knas hemma” riktat sig främst till barn och unga inom samhällsvården. Skola, socialtjänst, primärvård, familjerätt, universitetsutbildningar samt vårdnadshavare och intresserade familjehem är sekundär målgrupp. Knas hemma vill stärka barnperspektivet och skapa opinion i frågor om familjehemsvård.

– Det är ett samhällsproblem att vuxna alltid leker vuxna, istället för att bara vara människa och möta där man kan mötas, på barnens nivå. Vuxna behöver inte ständigt tillrättavisa och säga ”lilla barn du borde ha en utbildning”, säger Anna Sabelström. Vuxna måste lyssna till barn och unga! 🗣️

ANNONS

Vi bjuder på ett nummer av **an!**

Värva en ny prenumerant till Alkohol & Narkotika så förlänger vi din prenumeration med ett nummer som tack för hjälpen! Den person du värvar får ett nummer gratis av tidningen följt av ett generöst erbjudande om 6 nummer för endast 190 kr.

Ring 08-799 62 17 eller maila in din beställning till aon@pressdata.se redan idag för att få ditt extra nummer!

